

Eind december 2021 oordeelde de Hoge Raad dat de *vermogensrendementsheffing* van box 3 in de jaren 2017 en 2018 onwettig was.

Eerst de hele korte versie van het verhaal:

- In de Wet op de Inkomstenbelasting wordt ervan uitgegaan dat vermogen rendement oplevert en het rendement wordt berekend aan de hand van diverse percentages, ongeacht het werkelijke rendement. Over het fictieve rendement betaal je belasting.
- In 2017 en 2018 werd er *vermogensrendementsheffing* berekend wanneer het box III-vermogen groter was dan € 25 000 resp. € 30 000.
- Een echtpaar was van mening dat er door de werking van de regels in 2017 en 2018 onterecht een veel hoger rendement bij hen werd berekend (met een hoge belastingheffing tot gevolg) dan zij in werkelijkheid aan rendement behaalden. Zij tekenden bezwaar aan en dit mondde uit in een rechtszaak bij de Hoge Raad. De Hoge Raad is het nu met hen eens en verklaart het fictieve rendement van hen en van vele andere belastingplichtigen ongegrond. De Belastingdienst moet het teveel betaalde bedrag terugbetalen.
- Voor belastingplichtigen die ook vinden dat het fictieve berekende rendement van 2017 en 2018 te hoog was, maar die nog geen bezwaar hebben gemaakt is het onduidelijk of zij alsnog gecompenseerd worden.
- Als gevolg van de Hoge Raad uitspraak heeft de Belastingdienst besloten dat er tot nader order gewacht wordt met het opleggen van aanslagen aan belastingplichtigen met een vermogen die boven het *heffingsvrij vermogen* uitkomt.

Dan voor de liefhebber de lange(re) versie van het verhaal

De drie pijlers van de Inkomstenbelasting

Om te kunnen begrijpen hoe de Inkomstenbelasting is opgebouwd, gaan we eerst even terug naar de basis. Het inkomen van een belastingplichtige wordt verdeeld in drie categorieën en wordt daarmee in drie "boxen" belast:

1. Inkomen uit werk, woning, de eigen onderneming en overige werkzaamheden horen thuis in box 1.
2. Box 2 is bedoeld voor het inkomen uit *aanmerkelijk belang*. Het gaat daarbij om bijvoorbeeld dividend dat een belastingplichtige die houder is van 5% of meer van de aandelen van één onderneming ontvangt.
3. Bij box 3 wordt gekeken naar het *rendement* uit sparen en beleggen (niet zijnde aanmerkelijk belang).

De Hoge Raad uitspraak gaat om box 3. In deze box wordt om praktische redenen niet naar het werkelijke rendement gekeken. De wetgever vindt het lastig bij sommige vermogenssoorten om te bepalen wat het werkelijke rendement is. Alleen al om dit gegeven zou naar mijn mening discussie moeten plaatsvinden. Ik ben namelijk van mening dat het juist in deze tijd waar veruit de meeste dingen bestaan in een digitale wereld en je van iedere bank een netjes overzicht krijgt met ontvangen (of betaalde) rentes e.d., het niet moeilijk hoeft te zijn om aan te geven wat het werkelijke rendement was op vermogen.

Helaas loopt de wetgeving nog altijd achter op de digitalisering en wordt is in de Wet op de Inkomstenbelasting een heel samenstel aan aannames aangebracht om het rendement op vermogen te kunnen bepalen.

NOS NIEUWS · POLITIEK · VANDAAG, 14:27

Na uitspraak over spaartaks voorlopig uitstel van aanslagen vermogensbelasting

NOS JEUGDJOURNAAL

Burgers met spaargeld of beleggingen krijgen voorlopig geen aanslag van de Belastingdienst. Het kabinet is bezig een rechterlijke uitspraak hierover te verwerken en dat kost veel tijd, schrijft staatssecretaris Van Rij aan de Tweede Kamer.

nos.nl, 24 januari 2022

Aannames

Ten eerste is er gekozen om al het vermogen en de beleggingen samen te nemen en over de gezamenlijke waarde van deze *rendementsgrondslag* te heffen.

Ten tweede is er gekozen om de waarde te bepalen op één *peildatum*, namelijk 1 januari van het belastingjaar. Naar de rest van het jaar wordt in principe niet gekeken.

Ten derde wordt de rendementsgrondslag verlaagd met het *heffingsvrij vermogen*. Dat is het deel van de rendementsgrondslag waarover geen belasting hoeft te worden betaald. In 2021 is het heffingsvrije vermogen per belastingplichtige € 50 000 (2022: € 50 650, 2018: € 30 000, 2017: € 25 000). De rendementsgrondslag verminderd met het heffingsvrij vermogen noemen we *grondslag sparen en beleggen*.

De vierde aanname die de wetgever doet is met ingang van belastingjaar 2017 vastgelegd in de Wet op de Inkomstenbelasting. Er wordt van uitgegaan dat belastingplichtigen een deel vermogen bezitten en een deel beleggen, de zogenaamde 'vermogensmix'. Daarbij wordt geen rekening gehouden met de werkelijke situatie. In de recente uitspraak van de Hoge Raad wordt dit beschouwd als "schending van fundamentele rechten".

Vermogens- rendementsheffing

VOORTWIST
belastingen | administraties | advies

Rendementsgrondslag op peildatum 1 januari
AF: Heffingsvrij vermogen (2021: € 50 000)
Grondslag sparen en beleggen

Voordeel uit sparen en beleggen (= *forfaitair (fictief) rendement*)
AF: (restant) *persoonsgebonden aftrek*
Belastbaar inkomen uit sparen en beleggen

Tarief box 3 = 30%

Doorwerking van de veronderstelde vermogensmix

Volgens de regels van 2017 werd er verondersteld dat een vermogen tot € 75 000 voor 67% bestond uit spaargeld en het overige uit beleggingen. Bij hogere vermogens tot € 1 000 000 was deze verhouding 21% spaargeld en 79% beleggingen en bij vermogens boven het miljoen zelfs 100% beleggingen.

Voor beide soorten in de vermogensmix is een (fictief) rendementpercentage vastgelegd in de wet. Voor het spaardeel gold in 2017 een fictief rendement van 1,63% en over het beleggingsdeel een fictief rendement van 5,39%. Onder aan de streep komt hieruit voort het *belastbaar inkomen uit sparen en beleggen*, waarover 30% belasting betaald dient te worden.

De rechtszaak

De Hoge Raad heeft zich nu gebogen over een rechtszaak die was aangespannen door een echtpaar met een vermogen van € 1 miljoen, bestaande uit ongeveer 80% aan spaartegoeden (met lage rente!). Conform de regels van 2017 werd hun vermogen echter geacht voor 79% uit beleggingen te bestaan, waarover het hoge fictieve rendement van 5,39% werd berekend.

Rekenen

Stel dat de gemiddelde spaarrente in 2017 en 2018 0,4% bedroeg en dat van het vermogen van het echtpaar -zoals gesteld- voor 80% bestond uit spaargeld en 20% uit beleggingen. Voor de beleggingen gaan we uit van het in de Wet opgenomen rendement van 5,39% in 2017 en 5,38% in 2018.

In die situatie bedroeg het werkelijke rendement op het spaargeld van het echtpaar ongeveer € 3 100 per jaar. Het werkelijk door het echtpaar op hun 20%-beleggingsdeel behaalde rendement weten we niet, maar wanneer we dat stellen op de percentages uit de Wet komt dat uit neer op ongeveer € 10 500. Samen een rendement van € 13 575 per jaar en daarmee de te betalen belasting 30% daarvan oftewel ongeveer € 4 075 per jaar.

In de casus van het echtpaar werd door de werking van de regels van box 3 hun rendement berekend op € 43 500 in 2017 en € 40 300 in 2018, waardoor het te betalen belastingbedrag neerkwam op ruim € 13.067 in 2017 en ruim € 12 000 in 2018. **Dat is in totaal bijna € 17 000 méér dan wat het echtpaar op basis van het werkelijk behaalde rendement had moeten betalen.** Dit was voor hen aanleiding om bezwaar aan te tekenen en uiteindelijk juridische stappen te ondernemen.

Typefouten voorbehouden. Berekeningen dienen ter illustratie en er kunnen geen rechten aan worden ontleend.

© Administratiekantoor Voortwist, 2022

Massaal bezwaar

Ook veel andere belastingplichtigen zaten in een vergelijkbare situatie als het echtpaar en de Belastingdienst ontving daarom ongeveer 60 000 bezwaarschriften met betrekking tot de vermogensrendementsheffing. Met behulp van de Bond voor Belastingbetalers werden vele rechtszaken aangespannen welke later samen met de zaak van het echtpaar werden behandeld als massaal bezwaar.

De Hoge Raad heeft nu bepaald dat de Belastingdienst de te veel geheven belasting moet terugbetalen. Het Ministerie van Financiën heeft aangegeven dat er nog onderzocht wordt hoe er navolging gegeven gaat worden aan de uitspraak. **Daarom wordt er tot nader order gewacht met het opleggen van belastingaanslagen bij belastingplichtigen met meer box 3-vermogen dan het heffingsvrij vermogen.**

In 2016 zijn de regels voor massaal bezwaarprocedures aangepast. Het gevolg daarvan is dat het Hoge Raad arrest geen werking heeft voor belastingplichtigen die destijds geen bezwaar hebben aangetekend en daardoor niet meededen aan de massaal bezwaarprocedure.

Ambtshalve vermindering

Toch is er nóg een kans voor belastingplichtigen om in het geweer te komen tegen een oude aanslag. Zij kunnen bij de Belastingdienst een verzoek doen tot *ambtshalve vermindering* van de aanslag. Dat kan tot vijf jaar na het opleggen van de definitieve aanslag Inkomstenbelasting.

De Staatssecretaris van Financiën heeft echter bepaald dat een ambtshalve vermindering niet wordt opgelegd wanneer de onjuistheid van de opgelegde aanslag voortkomt uit nieuwe rechterlijke uitspraken die zijn gedaan nadat de aanslag is vastgesteld.

In de massaal bezwaarprocedure bepaalde de Raad dat de vermogensrendementsheffing in strijd is met het eigendomsrecht en daarmee inbreuk maakt op de rechten van de mens. Dat biedt eventueel mogelijkheden voor het starten van een civiele procedure.

Wat te doen

Indien u in de situatie zit waarin u aantoonbaar minder rendement heeft behaald met uw vermogen dan waar in de opgelegde aanslag Inkomstenbelasting vanuit is gegaan, dan doet u er wellicht verstandig aan om -ondanks de uitspraken van de Staatssecretaris- alsnog bij de Belastingdienst te verzoeken om ambtshalve vermindering.

Ook is de organisatie Consumentenclaim (een organisatie die zich toelegt op massaclaims) aan het onderzoeken of zij wellicht iets kunnen ondernemen.

Wanneer u in die situatie zit zou ik graag met u van gedachten wisselen. Op de contactpagina vindt u mijn gegevens.

Ik hou dit onderwerp nauwlettend in de gaten en zal er over schrijven op deze website en mijn social mediakanalen wanneer er iets te melden is.